

Najmniejszy bal świata,
Teatr Ateneum, Katowice
© T. Zakrzewski

SŁOWEM MALOWANE

Teatr od zawsze angażował rozmaite zmysły widzów. Łączy obraz z ruchem, dźwiękiem, węchem, a nawet dotykiem. W czasie spektaklu widz atakowany jest bodźcami z rozmaitych zakresów, a dodatkowo stymulowany do uruchomienia własnej wyobraźni. Dla rozwoju najmłodszych wyjście do teatru jest szczególnie ważne – każdy spektakl jest dla dziecka nie tylko wyzwaniem intelektualnym, ale także porusza delikatną sferę emocji. Dodatkowo obejrzone przedstawienie może być ciekawym pretekstem do późniejszej rozmowy na ważne, poruszone na scenie problemy. Istotne jest zatem, by każdemu dziecku umożliwić korzystanie z dobrodziejstw teatru – tym bardziej dziecku z różnymi dysfunkcjami.

Spektakle jednoznacznie odwołują się do sfery wizualnej. Kostiumy, scenografia także ruch sceniczny i fakt występowania na żywo aktorów sprawiają, że przedstawienie różni się od słuchowiska. Nie oznacza to jednak, że osoby niedowidzące lub niewidome mają być wykluczone z kręgu odbiorców sztuki teatralnej.

Dzięki audiodeskrypcji to, co pokazane na scenie może zostać opisane i oczyma wyobraźni obejrzone przez osoby z dysfunkcją wzroku. Słowne komentarze sprawiają, że wizualny dorobek teatralny przestaje być tajemnicą dla osoby niewidomej. Podczas audiodeskrypcji podawane są istotne informacje dotyczące sfery wizualnej – języka ciała, wyrazu twarzy, kostiumu, scenerii. Ważne, by opisy były zwięzłe i obiektywne, by pozwoliły widzom niewidomym i słabo widzącym na samodzielną interpretację zaistniałych zjawisk, by pomagały podążać za fabułą i zrozumieć to, co dzieje się

na scenie. Trzy podstawowe reguły prawidłowego przygotowania audiodeskrypcji są następujące: opis, to co widzisz, nie podawaj subiektywnej wersji tego, co widzisz, nigdy nie opisuj znanych dźwięków, dialogu albo komentarza. Zachowując powyższe zasady można stworzyć wzorcowy opis będący dla dzieci z dysfunkcją wzroku nieocenioną pomocą w „oglądaniu” spektaklu.

Audiodeskrypcja nie jest wynalazkiem współczesności – od dawnych czasów osoby widzące opowiadają świat tym, którzy nie widzą. Dopiero jednak stosunkowo niedawno (w XXI wieku) zaczęto stosować tę metodę, by umożliwić to, co było wcześniej nierealne – korzystanie z dóbr kultury wizualnej osobom niewidomym. Coraz więcej teatrów w Polsce (często we współpracy z Fundacją Kultury bez Barier) – również lalkowych – przygotowuje spektakle z myślą o widzach z dysfunkcją wzroku. Dla niewidomych i słabo widzących dzieci grane były ostatnio spektakle m.in. w Śląskim Teatrze Lalki i Aktora Ateneum, w szczecińskiej Pleciudze czy warszawskim Bajju. Po przedstawieniach często są organizowane spotkania z aktorami, podczas których widzowie mogą nie tylko porozmawiać z twórcami, ale także za pomocą dotyku poznać lalki i rekwizyty. Audiodeskrypcja pełni również funkcję społeczną i integracyjną. Dzięki niej osoba niewidoma może usiąść na widowni razem z widzującymi i na równi z nimi uczestniczyć w ogólnodostępnej sztuce teatralnej. Takie doświadczenie dla osób z dysfunkcjami jest szczególnie ważne – pobudza ich do aktywności, motywuje, umacnia poczucie własnej wartości.

FESTIWALE • NAGRODY

MASKARADA,
Rzeszów

Festiwal Teatrów Ożywionej Formy „Maskarada” odbywał się w Rzeszowie w dniach 5 – 12 maja. Jury w składzie: Krysztyna Żuchowska (przewodnicząca), Agata Biziuk i Dorota Jarząbek-Wasył przyznało następujące nagrody:

- Nagrodę za Najlepszy Spektakl (w kat. dziecięcej) Teatrowi Baj Pomorski za *Najmniejszy bal świata*,
- Zespołową Nagrodę Aktorską wykonawcom *Le Filo Fable* z Teatru Lalki i Aktora w Wałbrzychu – Sylwii Nowak, Jakubowi Grzybkowi, Pawłowi Pawlikowi,
- Nagrodę za Najlepsze Przedstawienie (w kategorii spektakli dla dorosłych) dla Grupy Coincidentia i NeTTtheatre za *Turandot*,
- Nagrodę dla Najlepszej Aktorki Larysie Mikulicz za kreację aktorską w *Damie Pikowej* Teatru Lalek z Grodna,
- Męską Nagrodę Aktorską ex aequo Pawłowi Chomczkowski i Mariuszowi Laskowskiemu za role w spektaklu *Turandot* Grupy Coincidentia i NeTTtheatre,
- Nagrodę za Najlepszą Animację dla Henryka Hryniewieckiego – twórcy spektaklu marionetkowego *Cyrk Hrynek*.

Turandot © M. Jadczyk

OGÓLNOPOLSKI FESTIWAL
TEATRÓW LALEK, Opole

W Opolu, w dniach 6–11 maja odbywał się XXVI Ogólnopolski Festiwal Teatrów Lalek. Jury w składzie: Piotr Cieplak (przewodniczący), Wiesław Cichy, Leszek Mądzik, Maciej Nowak i Andrzej Zarycki przyznało dwie równorzędne nagrody Teatrowi Baj Pomorski za spektakl *Najmniejszy bal świata* oraz Teatrowi Baniałuka za przedstawienie *Złoty klucz*. Wyróżniono także Teatr Pinokio za *Pokolorowaniki*. Jury przyznało również nagrody:

- Magdalenie Miklasz za reżyserię spektaklu *Sprawa Dantona. Samowiywiad* Teatru Malabar Hotel,

Najmniejszy bal świata,
Teatr Baj Pomorski, Toruń
© M. Kławiński

- Pawłowi Aignerowi za reżyserię *Najmniejszego balu świata* Teatru Baj Pomorski,
- Adamowi Walnemu za obiekty sceniczne w przedstawieniu *Mikrokosmos. Kompozycje* Białostockiego Teatru Lalek i Podlaskiego Stowarzyszenia Tańca,
- Pawłowi Passiniemu i Samborowi Dudzińskiemu za opracowanie muzyczne spektaklu *Morrison/Śmiercysyn* Opolskiego Teatru Lalki i Aktora,
- Piotrowi Klimkowi za kompozycję piosenek do *Najmniejszego balu świata* Teatru Baj Pomorski,
- Marii Dąbrowskiej za wykonanie piosenek w *Najmniejszym balu świata* Teatru Baj Pomorski,
- Robertowi Łuczakowi za muzykę do *Złotego klucza* Teatru Baniałuka,
- Dominice Miękus za rolę Migawki w *Najmniejszym balu świata* Teatru Baj Pomorski,
- Helenie Sujeckiej za rolę Pameli Courson w spektaklu *Morrison/Śmiercysyn* Teatru Lalki i Aktora w Opolu,
- Katarzynie Pohl za rolę Kasi w *Złotym kluczu* Teatru Lalek Baniałuka,
- Ryszardowi Sypniewskiemu za rolę Karczmarza w *Złotym kluczu* Teatru Lalek Baniałuka,
- Pawłowi Aignerowi za rolę Drakula Nosferata w *Krwawej jatce* Grupy Coincidentia.

Sekcja Teatrów Lalkowych ZASP-u uhonorowała Nagrodą Aktorską im. Profesora Władysława Jaremy w dziedzinie animacji lalkowej zespół Teatru Baniałuka z Bielska-Białej za role w spektaklu *Złoty klucz*. Dyplom honorowy POLUNIMY wręczono Pawłowi Aignerowi.

Złoty klucz © D. Dudziak

KON-TEKSTY, Poznań

VI Międzynarodowy Festiwal Sztuk Współczesnych dla Dzieci i Młodzieży KON-TEKSTY 2013 miał miejsce w Poznaniu w dniach 13–17 maja. Jury w składzie: Halina Waszkiel (przewodnicząca), Kiriakos Argiropoulos, Piotr Kruszczyński, Martynas Petrikas i Paweł Szkotak przyznało następujące nagrody:

- Nagrodę główną dla realizatorów *Złotego klucza* z Teatru Lalek Baniałuka,

FESTIWALE • NAGRODY

- Dwie równorzędne nagrody spektaklom *Pes (pri)tulák* Teatru Piki (Słowacja) oraz *Słoń i kwiat* Grupy Coincidentia i Białostockiego Teatru Lalek,
- Nagrodę za najlepszy spektakl dla dzieci najmłodszych przedstawieniu *Podłogowo* w wykonaniu Lale. Teatr z Wrocławia,
- Nagrodę za najlepszą sztukę dla dzieci i młodzieży Malinie Prześludze za *Chodź na słówko*,
- Wyróżnienia aktorskie Annie Mierzwie za rolę Kuli w *Chodź na słówko* oraz Pawłowi Chomczykowi za rolę Słonia w spektaklu *Słoń i kwiat*,
Jury Młodzieżowe przyznało I miejsce spektaklowi *Słoń i kwiat* Grupy Coincidentia w koprodukcji z Białostockim Teatrem Lalek.

KARUZELA, Łódź

W dniach 1-7 czerwca w Łodzi odbywał się III Festiwal *Teatralna Karuzela*. Jury w składzie: Anna Ciszowska, Michał Walczak, Marek Waszkiel i Bartłomiej Miernik wyróżniło:

- Nagrodą Aktorską Łukasza Chruszcza za rolę Momo w spektaklu *Ściananaświat (Le Murmonde)* z Teatru Polskiego w Poznaniu,
- Roberta Jarosza za sztukę *Wnyk*,
- Zespół Instytutu Teatralnego im. Z. Raszewskiego za spektakl *Teatralny Plac Zabaw Jana Dormana*,
- Pavla Hubičkę za scenografię do przedstawienia *Słoń i kwiat* Grupy Coincidentia i Białostockiego Teatru Lalek,
- Nagrodą Aktorską Michała Jarmoszuka.

WALIZKA, Łomża

XXVI Międzynarodowy Festiwal Teatralny WALIZKA odbywał się w Łomży w dniach 12-15 czerwca. Jury w składzie: Wiesław Hejno (przewodniczący), Igor Bojović, Eva Farkašova i Marek Waszkiel przyznało Grand Prix dla spektaklu *Kleist – o teatrze marionetek* zespołowi Theater des Lachens z Frankfurtu (Niemcy). Pozostałe nagrody otrzymali:

- Daniel Gol, Aleksandro Nosotti, Laura Marchegiani za koncepcję i reżyserię spektaklu *Czarna owca* Teatrodinstinto z Valenzy (Włochy),
- Svjetlan Junaković za scenografię przedstawienia *Jak Shlemiel szedł do Warszawy* Maribor Puppet Theatre (Słowenia),
- Charlotte Wilde za muzykę do przedstawienia *Głośniej!* Teatru Malabar Hotel,
- Alice Therese Böhm za kreację aktorską w przedstawieniu *Kleist – o teatrze marionetek*,
- Dagmara Sowa, Paweł Chomczyk i Michał Jarmoszuk za zespołową kreację aktorską w przedstawieniu *Słoń i kwiat* Grupy Coincidentia i Białostockiego Teatru Lalek,
- Orbit Lebovitz-Novich, Ifat Vayner Itzkovitch i Moria Benavot za zespołową kreację aktorską w *Tańcu Flory* Avital Dwory Visual Teater Group z Tel Awiwu (Izrael).

TEATR LALEK JUTRA, Wrocław

W dniach 16-18 maja we wrocławskiej filii PWST odbyły się X Międzynarodowe Spotkania Szkół Teatralnych *Teatr Lalek Jutra*. Podczas Spotkań zaprezentowano spektakle studenckie z Chorwacji, Czech, Ukrainy, Finlandii i Polski. Odbyły się również warsztaty, koncerty, wystawy, dyskusje

oficjalne i programowe a także gra miejska. Temat Spotkań – *Teatr Lalek Jutra* – okazał się pretekstem do prezentacji różnorodnych wyobrażeń o przyszłości Teatru Lalek, a także był okazją do rozmowy nad kondycją współczesnego lalkarstwa.

PRZEGLĄD NOWEGO TEATRU DLA DZIECI, Wrocław

Podczas pierwszej edycji Przeglądu Nowego Teatru dla Dzieci zaprezentowano 16 spektakli, odbyło się 26 warsztatów, 2 koncerty oraz 2 panele dyskusyjne. Ideą Przeglądu jest prezentacja najbardziej interesujących spektakli dla dzieci, które powstały w ciągu ostatnich sezonów na polskich scenach oraz najnowszych premier Wrocławskiego Teatru Lalek. Pokazano przedstawienia teatrów m.in. z Białegostoku, Opola i Warszawy.

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

styczeń

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Bajka o Stworzeniu bez Koloru

Scenariusz, reż., scen. Tomasz Kowalski, muz. Michał Makulski.

Premiera 26 stycznia

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce:

Kopciuszek – Ireneusz Maciejewski

Reż. i inscenizacja Ireneusz Maciejewski, scen. Dariusz Panas, muz. Piotr Klimek i Bartłomiej Orłowski, ruch sceniczny Ewelina Ciszewska, teksty piosenek Wojciech Szlachowski.

Premiera 8 stycznia

Teatr Arlekin, Łódź:

Tymoteusz wśród ptaków – Jan Wilkowski

Reż. Stanisław Ochmański, scen. Joanna Hrk, muz. Michał Makulski.

Premiera 19 stycznia

Teatr Baj, Warszawa:

Robinson & Crusoe – wg N. D'Introny i G. Ravicchia

Koprodukcja Teatru Baj i movingtheatre.de z Kolonii

Koncepcja: Achim Conrad, reż. i wyk. Andrzej Bocian & Achim Conrad.

Premiera polska 14 stycznia

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Ferdynand – Witold Gombrowicz

Scenariusz i reż. Radosław Kasiukiewicz, scen. Paulina Rączkowska, muz. Katarzyna Dziewiątkowska-Mleczko.

Premiera 18 stycznia

luty

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Lenka – Katalin Szegedi

Reż. Kata Csato, scen. Matravolgyi Akos, muz. Bogdan Szczepański.

Premiera 2 lutego

Teatr Lalek Banialuka, Bielsko-Biała:

Mała Syrenka – Marta Guśniowska wg H.Ch. Andersena

Reż. Petr Nosálek, scen. Pavel Hubička, muz. Krzysztof Dzierma.

Premiera 24 lutego

Miejski Teatr Miniatura, Gdańsk:

Poobiednie igraszki – Roma Mahieu

Tłum. Zofia Chądzyńska, reż. Jacek Gierczak, scen. Maja Garbarska, muz. Tymon Tymański.

Premiera: 24 lutego

Teatr Lalki, Maski i Aktora Groteska, Kraków:

Reality Shopka Szof 2013 – GOLD Z WAMI

Scenariusz Adolf Weltschek, Małgorzata Zwolińska, Jacek Stankiewicz, reż. Adolf Weltschek.

Premiera 2 lutego

Teatr Pinokio, Łódź:

Kopciuszek – wg J. i W. Grimm

Adaptacja Jonasz Pinok, reż. Konrad Dworakowski, scen. Klaudia Gaugier, muz. Piotr Nazaruk, wykonanie

muzyki: Paweł Jabłoński (akordeon), Artur Modrzejewski (klarnet), Łukasz Jerzykowski (kontrabas), Tomasz Wiktorowicz (gitara).

Premiera 23 lutego

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

O Rybaku i Złotej Rybce – Marta Guśniowska wg A. Puszkina

Reż. Zespół, scen. Ireneusz Salwa, muz. Marek Markiewicz i Jaromir Wroniszewski.

Premiera 2 lutego

Opolski Teatr Lalki i Aktora, Opole:

Światelko – Malina Prześluga

Reż. Marián Pecko, scen. Eva Farkašová, muz. Robert Mankovecký.

Premiera 10 lutego

Morrison/Śmiercisyn – Artur Pałyga

Reż. Paweł Passini, scen. Zuzanna Srebrna, projekcje Maria Porzyc,

opracowanie muz. Paweł Passini, Sambor Dudziński.

Premiera 23 lutego

Teatr Lalki i Aktora, Wałbrzych:

Brzydkie kaczątko – H.Ch. Andersen

Scenariusz Magda Żarnecka, reż. Przemysław Jaszczak, scen. Marika Wojciechowska, muz. i przygotowanie

wokalne Krzysztof Domański, ruch sceniczny Piotr Soroka.

Premiera 16 lutego

Brzydkie kaczątko
© K. Kołowicz

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Teatr Baj, Warszawa:

Pan Maluśkiewicz
– Julian Tuwim
Reż. Małgorzata Kazińska,
scen. Angelika Giża,
muz. Mateusz Ryczek.
Premiera 23 lutego

Teatr Lalka, Warszawa:

Co słycać – Agata Biziuk i Agnieszka Makowska
Reż. Agata Biziuk, scen. Katarzyna Proniewska-Mazurek,
muz. Mateusz Czarnowski, ruch scen. Anita Podkowa,
animacje Katarzyna Proniewska-Mazurek, Michał Sapieha.
Premiera: 14 lutego

marzec

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Texas Jim – Pierre Gripari
Przekład Barbara Grzegorzewska, reż. Paweł Aigner,
scen. Pavel Hubička, muz. Piotr Klimek, projekcje filmowe
Krzysztof Kiziewicz.
Premiera 6 marca

Zdrojowy Teatr Animacji, Jelenia Góra:

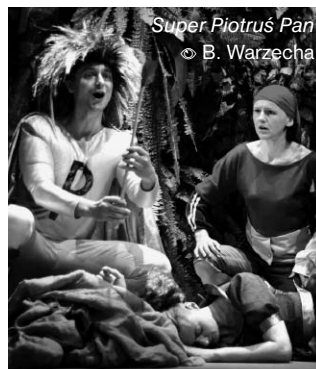
Mała syrenka – wg H.Ch. Andersena
Adaptacja i reż. Bogdan Nauka, scen. Iwona Makowska,
muz. Agim Dželjilji, teksty piosenek Tadeusz Siwek.
Premiera 24 marca

Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum, Katowice:

Najmniejszy bal świata – Malina Prześluga
Reż. Jacek Popławski, scen. Urszula Kubicz-Fik,
muz. Michał Kowalczyk, ruch sceniczny Marta Bury.
Premiera 15 marca

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce:

Super Piotruś Pan
– wg J.M. Barrie'go
Tekst i reż. Piotr Ziniewicz,
scen. Magdalena Gajewska,
muz. Sebastian Kaliński.
Prapremiera 2 marca

Teatr Lalki, Maski i Aktora Groteska, Kraków:

Lataj z Krystyną
Reż. Andrzej Sadowski,
pomysł na spektakl Aldona Jankowska, Elżbieta Depta,
tekst Agnieszka Kasprzyk, muz. Helge Iberg,
teksty piosenek Rafał Dziwisz,
kostiumy Małgorzata Zwolińska.
Premiera 23 marca

Teatr Lalki i Aktora, Łomża:

Calineczka – wg H.Ch. Andersena
Opracowanie tekstu i reż. Jarosław Antoniuk,
scen. Halina Zalewska-Słobodzianek,
muz. Michał Wróblewski.
Premiera 10 marca

Teatr Lalek Arlekin, Łódź:

Alicja w krainie czarów – wg L. Carrolla
Adaptacja, piosenki i reż. Waldemar Wolański,
scen. Marta Tomczak (lalki) i Andrzej Polakowski
(dekoracje), muz. Szostakowicz, Prokofjew, Czajkowski.
Premiera 23 marca

Teatr Pinokio, Łódź:

Maszyna do opowiadania bajek – w ramach
Ogólnopolskiej Akcji Dotknij Teatru 2013
Reż. Michał Malinowski, Przemysław Buksiński, Paweł
Romańczuk, Konrad Dworakowski.
Premiera 24 marca

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Ostatnia noc Don Juana – Edmund Rostand
Przekład Zbigniew Głowacki, reż. Julia Mark,
scen. Joanna Braun, muz. Wojciech Długosz/Mr. Krime
Premiera 26 marca

Teatr Maska, Rzeszów:

Szwec Kopytko i Kaczor Kwak – Kornel Makuszyński
Adaptacja i reż. Zbigniew Głowacki, scen. Ireneusz Salwa,
muz. Bogdan Szczepański.
Premiera 2 marca

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Teatr Lalki Tęcza, Słupsk:

Trzy Świnki – Sergiusz Michałkow
Przekład Maria Górską, reż. Władysław Owczarzak,
scen. Lucjan Zamel, muz. Krzysztof Arciszewski.
Wznowienie 23 marca

Teatr Lalek Pleciuga, Szczecin:

Niebieski Piesek – Gyula Urban
Tłum. Barbara Benke i Zofia Szczygielska,
reż. Zbigniew Niecikowski, teksty piosenek Joanna
Kulmowa, scen. Julija Skuratova i Gintare Vaivadaite,
muz. Łukasz Górewicz i Jacek Wierzchowski,
choreografia Agnieszka Dolecka.
Premiera 1 marca

Teatr Baj Pomorski, Toruń:

Marionetka – kosmiczna tajemnica
Scenariusz, reż., scen. i muz. Dominika Miękus i Krzysztof
Parda, animacje multimedialne Sylwester Siejna.
Premiera 28 marca

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Z piasku – wg T. B. Jellouna
Reż., scen., kostiumy Pia Partum, muz. Tomasz Mreńca
(live) i Bartosz Dziadosz, dramaturg Maria Wojtyszko,
wizualizacje Tomasz Mreńca, graffiti Fat Cap Studio,
realizacja dźwięku Paweł Dobosz, światło Alicja Pietrucka.
Premiera 1 marca

kwiecień

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Pięcioksiąg Izaaka – Angel Wagenstein
Przekład Kamelia Mincheva-Gospodarek, adaptacja
i reż. Wojciech Kobrzyński, scen. Wiesław Jurkowski,
muz. Krzysztof Dzierma.
Premiera 24 kwietnia

Teatr Lalek Banialuka, Bielsko-Biała:

Sen nocy letniej – William Szekspir
Przekład Stanisław Barańczak, reż. Marián Pecko,
lalki, kostiumy Eva Farkašová, dekoracje Pavol Andraško,
muz. Robert Mankovecký.
Premiera 19 kwietnia

Miejski Teatr Miniatura, Gdańsk:

Fahrenheit – wg A. Czerwińskiej-Rydel
Scenariusz i reż. Michał Derlatka, dramaturgia
Gallardo Jorge Altamirano, muz. Paweł Nowicki z zesp.
Kwartludium, scen. Michał Dracz.
Premiera 7 kwietnia

Zdrojowy Teatr Animacji, Jelenia Góra:

A-ta-ymm
Scenariusz i reż. Dorota Bielska, scen. Rafael Akahira,
muz. Jacek Wierzchowski.
Premiera 21 kwietnia

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce:

Amelka, Bóbr i Król na dachu – Tankred Dorst,
współpraca Ursula Ekler
Przekład Jacek St. Buras, reż. Robert Drobniuch,
scen. Anna Chadaj, muz. Piotr Kurek.
Premiera 10 kwietnia

Teatr Lalki, Maski i Aktora Groteska, Kraków:

Jeszcze nie pora nam spać
– spektakl Grupy Rafała Kmity
Scenariusz i reż. Rafał Kmity, muz. Bolesław Rawski,
choreografia Jarosław Staniek, scen. Natalia Chorak.
Premiera 27 kwietnia

Teatr im. H.Ch. Andersena, Lublin:

Latający kufer – wg H.Ch. Andersena
Przekład Bogusława Sochańska, scenariusz,
reż. i opracowanie muzyczne Arkadiusz Klucznik,
II reż. Ece Okay, scen. i kostiumy Maciej Chojnacki,
projekcje Dawid Kozłowski,
choreografia Urszula Pietrzak/Wojciech Kaproń.
Premiera 27 kwietnia

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Opolski Teatr Lalki i Aktora, Opole:

W 80 dni dookoła świata po stu latach

Tekst i reż. Jerzy Bielunas, muz. Mateusz Pospieszalski, współpraca reżyserska i choreografia Maciej „Gleba” Florek, scen. Andrzej Czyczyłło, kostiumy Elżbieta Terlikowska, wizualizacje Jerzy Szota.
Premiera 28 kwietnia

Teatr Animacji, Poznań:

Książę i prawda – Jean Claude Carrière

Przekład Kazimierz Skorupski, inscenizacja i reż. Janusz Ryl-Krystianowski, scen. i ruch sceniczny Anna Rozmaniec, muz. Artur Sosen-Klimaszewski, projekcje filmowe Zdzisław Radkowski.
Prapremiera 7 kwietnia

Teatr Lalki Tęcza, Słupsk:

Czerwony Kapturek, czyli bajkowy galimatias

– Pavel Polak
Przekład Joanna Rogacka, reż. Władysław Owczarzak, scen. Jarosław Polanek, teksty piosenek Tatiana Borda, muz. Norbert Bodnar.
Wznowienie 6 kwietnia

Teatr Guliwer, Warszawa:

Nieznane przygody Aladyna – Szauoh Ibrahim

Reż. Jevgenij Ibragimov, scen. Mishalem, choreogr. Aleksander Iszczuk, muz. Mikołaj Jakimov, Mohamed Saleh.
Premiera 6 kwietnia

Nieznane przygody Aladyna

© P. Litwic

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Z docieków nad życiem płciowem – Paweł Aigner i Maciej Wojtyzsko wg Stanisława Kurkiewicza i prac Elzy Croner z Berlina *Psychika młodzieży żeńskiej* z kupletami *Przyjaciela* Adolfa Kitschmana ze Lwowa
Reż. Paweł Aigner, dramaturgia Robert Jarosz, scen. Pavel Hubička, wizualizacje Krzysztof Kiziewicz, muz. Piotr Klimek.
Premiera 20 kwietnia

PWST, IV rok Wydz. Lalkarskiego, Wrocław:

Mały K. – wg Antoine de Saint-Exupéry’ego i Mirona Białoszewskiego

Scenariusz i reż. Paweł Passini, scen. Damian Banasz, muz. Paweł Głosz, Paweł Passini, Beata Kucharska.
Premiera 17 kwietnia

maj

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Szpak Fryderyk – Rudolf Herfurtner

Przekład Lila Mrowińska-Lissewska, reż. Jacek Malinowski, muz. Krzysztof Dzierma.
Premiera 26 maja

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Tymoteusz i Psiuńcio – Jan Wilkowski

Reż. Adam E. Kwapisz, scen. Daniel Szamański i Lucyna Mroczek-Szymańska, muz. Michał Kowalczyk.
Prapremiera 10 maja

Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum, Katowice:

Serce – Edmund de Amicis

Reż., scen. i wybór muzyki Marcin Jarnuszkiewicz, projekty lalek Katarzyna Proniewska-Mazurek.
Prapremiera 25 maja.

Teatr Arlekin, Łódź:

Szary chłopiec – wg *Kolorów ludzi* Gyuli Böszörményi oraz *Szarego chłopca* Lisy Farré

Scenariusz i reż. Katarzyna Kawalec, scen. i lalki zwierząt Areta Puchalska, kostiumy i lalki dzieci Joanna Iwanicka, muz. Radosław Bolewski, Katarzyna Kawalec.
Premiera 19 maja

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Bajka o szczęściu – Izabela Degórska

Reż. Grzegorz Kwieciński, scen. Przemysław Karwowski, muz. Jacek Stankiewicz, Tomasz Czapkarski (Hip-hop Handlarza).
Premiera 25 maja

Teatr Lalek Pleciuga, Szczecin:

Mała syrenka – Waldemar Wolański wg H.Ch.Andersena

Reż. i teksty piosenek Waldemar Wolański, scen. Joanna Hrk, muz. Krzysztof Dzierma.
Premiera 25 maja

Teatr Baj, Warszawa:

Nie ma...nie ma...jest

Reż., scen. i muz. Andrzej Bocian
Premiera 18 maja

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Malabar Hotel, Warszawa:

Bacon

Scenariusz i reż. Marcin Bartnikowski,
scen. Marcin Bikowski, muz. Anna Świętochowska.
Premiera 17 maja w Białymstoku i 22 maja w Warszawie

Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu:

Księga dżungli – wg Rudyarda Kiplinga
Scenariusz i teksty piosenek Jerzy Jan Połński,
reż. Jerzy Jan Połński i Jarosław Staniek, choreogr.
Jarosław Staniek, muz. Michał Kowalczyk, scen. Marika
Wojciechowska, projekcje Dawid Kozłowski.
Premiera 18 maja

czerwiec

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Mroczna gra albo historie dla chłopców
– wg Carlosa Murillo
Przekład Krzysztof Puławski, reż. Henryk Adamek,
scen. Barbara Wójcik-Wiktorowicz, muz. Rafał Smoleń,
ruch sceniczny Arkadiusz Buszko.
Premiera 16 czerwca

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Bazyliżek – Marta Guśniowska
Reż. Petr Nosálek, scen. Eva Farkašová, muz. Krzysztof
Dzierma, projekcje multimedialne Adam Dzierma.
Premiera 2 czerwca

Teatr im. H.Ch. Andersena, Lublin:

Tymoteusz i łobuziaki – Jan Wilkowski
Reż. Arkadiusz Klucznik, scen. Eva Farkašová/Cezary
Sielicki, muz. Marcin Partyka, choreografia Urszula
Pietrzak.
Premiera 22 czerwca

Teatr Maska, Rzeszów:

Dzikie tabędzie – wg H.Ch. Andersena
Scenariusz i reż. Jerzy Bielunas, scen. Anna Chadaj,
muz. Tomasz Łuc, choreografia Maciej Florek.
Premiera 1 czerwca
Pokojówki – Jean Genet
Przekład Jan Błoński, reż. Oleg Żugżda, scen. Nadzeja
Yakauleva, muz. Bartosz Szetela, choreografia Marta Bury.
Premiera 30 czerwca

Baj Pomorski, Toruń:

Dziób w dziób – Malina Prześluga
Reż. i inscenizacja Zbigniew Lisowski, scen. Dariusz
Panas, muz. Mateusz Jagielski, animacje multimedialne
Sylwester Siejna i Zbigniew Lisowski.
Premiera 23 czerwca

Teatr Lalki i Aktora, Wałbrzych,

Stowarzyszenie TE-ART:

U/RODZINY

Scenariusz, reż., scen., Ewelina Ciszewska, muz. Konrad
Rogiński.
Premiera 28 czerwca

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Wąż – Marta Guśniowska
Reż. Marek Zákostelecký, dramaturgia Elżbieta
Chowaniec, muz. Pavel Horák, konsultacje
choreograficzne Maćko Prusak.
Prapremiera 1 czerwca

Guliwer w krainie olbrzymów – Robert Jarosz

wg J. Swifta
Reż. Braňo Mazúch, scen. Jan Polivka,
muz. Vratislav Šrámek, choreografia Števo Capko.
Premiera 8 czerwca

JUBILEUSZE

Artyści obchodzący swoje jubileusze:

- Jacek Pietruski (aktor Teatru Baj Pomorski) – 30-lecie pracy artystycznej
- Tomasz Sylwestrzak (aktor Teatru Lalek Baniałuka) – 30-lecie pracy artystycznej
- Elżbieta Kubera (aktorka Teatru Lalek Guliwer) – 55-lecie pracy artystycznej
- Aldona Jankowska (w latach 90. aktorka Teatru Groteska) – 25-lecie pracy artystycznej
- Anna Oleksy, Grażyna Wojtczak i Zbigniew Wilczyński (aktorzy Teatru Lalek Pleciuga) – 45-lecie pracy artystycznej
- Adam Pfeiffer (aktor Teatru Lalek Pleciuga) – 55-lecie pracy artystycznej

60-LECIE BTL

Białostocki Teatr Lalek obchodził w dniach 21–23 czerwca jubileusz 60-lecia swojej działalności. Z tej okazji zorganizowano przegląd najnowszych premier BTL-u a także zaprezentowano spektakle teatrów z Rosji, Słowacji i Niemiec. Ukazała się również jubileuszowa publikacja pod redakcją Marka Waszkiela zatytułowana *Nasz BTL*. Oprócz licznych zdjęć z przedstawień, szkiców scenograficznych w albumie umieszczono wywiady z osobami związanymi z białostocką

sceną a także wypowiedzi ważnych dla teatru osobistości. Jak we wstępie pisze Jacek Malinowski (dyrektor naczelny i artystyczny BTL-u): (...) *miniony czas to wspólny duchowy kapitał wypracowany przez pokolenia pracowników naszej instytucji, jak również przez widzów, którzy od zawsze dopingują nasze działania. To moment, który warto podsumować, poddać analizie, aby z optymizmem spojrzeć w przyszłość pełną nowych wyzwań (...).*

TEATRY ZA GRANICĄ

- W styczniu, lutym, marcu oraz czerwcu Grupa Coincidentia udała się w trasę po Niemczech ze spektaklem *Krabat* (reż. Christane Zanner).
- Spektakl Teatru Baj dla najmłodszych *Śpij* (reż. Alicja Morawska-Rubczak) został zaprezentowany 2 marca w Teatro Testoni Ragazzi podczas 9. Międzynarodowego Festiwalu Teatru i Kultury dla Najmłodszych Dzieci w Bolonii.
- W kwietniu podczas Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Lalek na Tajwanie, w Kaoshiung Teatr Arlekin trzykrotnie zaprezentował spektakl *O żabce co nie została królową* (reż. Waldemar Wolański). Trzykrotnie aktorzy przeprowadzili wówczas warsztaty lalkowe dla dzieci.
- Teatr Guliwer zaprezentował 20 i 21 kwietnia na deskach hiszpańskiego Teatru Tyl-Tyl w Navalcarnero spektakl *Czerwony kapturek* (reż. Piotr Tomaszuk).
- Warszawski Teatr Baj zaprezentował 23 i 24 kwietnia spektakl *Śpij* w Berlinie w ramach Festiwalu Teatralnego FRATZ.
- Zespół Teatru Baj zaprezentował *Śpij* w Nowogrodzie Wielkim (Rosja) na XII Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym, który odbył się w dniach 25–29 kwietnia.
- W dniach 30 kwietnia – 3 maja zespół Teatru Baj powędrował ze spektaklem *Śpij* na Ural, do miasta Perm, do którego został zaproszony przez tamtejsze Muzeum Sztuki Współczesnej.
- W maju zespół Teatru Andersena wyjechał do Turcji, by podczas II Międzynarodowego Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży w Gaziantep zaprezentować spektakl *Królowa Śniegu* w reż. Katarzyny Aleksander-Kmieć.
- Podczas odbywającej się w maju pierwszej edycji Międzynarodowego Festiwalu „Lalki nad Niemnem” w Grodnie zaprezentowany został spektakl *Nieznane przygody Aladyna* (reż. Jevgenij Ibragimov) Teatru Guliwer.
- *Mikrokosmos. Kompozycje* (reż. Robert Drobniuch) Białostockiego Teatru Lalek i Podlaskiego Stowarzyszenia Tańca został zaprezentowany na Międzynarodowym Festiwalu „Lalki nad Niemnem” w Grodnie (Białoruś), który odbywał się w dniach 10–12 maja.
- 11 maja Teatr Lalki i Aktora w Łomży zaprezentował spektakl *Kopciuszek* (reż. Jarosław Antoniuk) podczas Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego „Lalki nad Niemnem” w Grodnie.

- Autorski spektakl Igora Fijałkowskiego *Złote jajo* zaprezentowali studenci z różnych roczników Wydziału Lalkarskiego wrocławskiej PWST 21 maja na Festiwalu Teatrów Lalkowych „Złoty Telesik” we Lwowie.
- *Nieznane przygody Aladyna* Teatru Guliwer zostały pokazane 23 maja podczas 20. Międzynarodowego Festiwalu Teatrów dla Dzieci w Suboticy (Serbia).
- Warszawski Teatr Lalka wystąpił 29 maja na Przeglądzie teatrów krajów V4 Stretnutie, Setkání, Spotkanie, Talalkozás w Nitrze z przedstawieniem *Co słyhać* (reż. Agata Biziuk).
- *Pręcik* (reż. Zbigniew Lisowski) toruńskiego Teatru Baj Pomorski został zaprezentowany 30 maja w Nitrze (Słowacja) podczas Przeglądu Stretnutie, Setkání, Spotkanie, Talalkozás GATHERING 2013.
- 31 maja Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu dwukrotnie zaprezentował spektakl *Czerwony kapturek* (reż. Jerzy Jan Połowski) na 9. Międzynarodowym Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży w Ordu (Turcja).
- W ramach obchodów jubileuszu 30-lecia Szkoły Teatralno-Filmowej Reduta-Berlin i 45-lecia pracy artystycznej Teresy Nawrot berlińskiej publiczności został zaprezentowany w czerwcu spektakl *Niech żyje cyrk!* (reż. Jacek Malinowski) Teatru Maska w Rzeszowie.
- W czerwcu Białostocki Teatr Lalek zaprezentował spektakl *Lenka* (reż. Kata Csato) na Festiwalu Teatrów Lalek Virvar, Koszyce (Słowacja).
- 25 czerwca podczas 19. Międzynarodowego Festiwalu Regionów Europejskich w Hradcu Králove (Czechy) zespół Teatru Lalki i Aktora w Wałbrzychu pokazał spektakl *Le Filo Fable* (reż. Joanna Gerigk).
- Podczas XXI Katorskiego Festiwalu dla Dzieci „Kotor Art”, który odbył się w Czarnogórze w dniach 2–10 lipca Teatr Guliwer zaprezentował przedstawienie *Planeta Football* (reż. Marek Zákostelecký).
- Teatr Malabar Hotel zaprezentował spektakl *Głośniej!* (koprodukcja z Figurentheater Wilde&Kogel) na festiwalu Fringe w Edynburgu w dniach 2–16 sierpnia.

ODESZLI OD NAS

■ 28 sierpnia w wieku 85 lat zmarł **Krzysztof Niesiołowski** – aktor, reżyser, dyrektor teatrów lalkowych, pedagog. Urodził się w Wilnie i wielokrotnie podkreślał, jak bardzo go ukształtowało rodzinne miasto. Jako trzynastoletni chłopak obejrzał spektakl *Nowe szaty króla* w teatrze marionetkowym Olgi Totwen w ramach Teatru Młodego Widza działającego w Wilnie przy ul. Końskiej 3. Po latach (1959 r.), w warszawskim Teatrze Baj konfrontując się ze wspomnieniem z dzieciństwa, zrealizował swoją pierwszą samodzielną pracę reżyserską – również *Nowe szaty króla*. Był aktorem, a obok Michała Zarzeckiego został pierwszym polskim lalkarzem z uprawnieniami reżyserskimi poświadczonymi dyplomem wyższej uczelni. W roku 1960 definitywnie zrezygnował z kariery aktorskiej i zaczął współpracę z teatrami lalkowymi jako reżyser. Pracował m.in. w teatrach w Gdańsku, Olsztynie, Rabce, Warszawie, Lublinie, Kielcach, Wrocławiu, Wilnie i Leningradzie. Opracował także dla telewizji serię spektakli lalkowych, pokazywanych w ramach cyklicznego programu *Teatryk dla przedszkolaków*, a po objęciu dyrekcji w szczecińskiej Pleciudze razem ze scenografem Zbigniewem Burkackim dla szczecińskiego ośrodka telewizyjnego przygotował cykl dobranoczek pt. *Morskie opowieści*. Przez wiele lat współpracował również z Wydziałem Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku – prowadził zajęcia z technik lalkowych, estrady lalkowej, elementarnych zadań aktorskich z przedmiotem. W latach 1973–2008 (najdłużej w historii polskiego teatru lalek) był dyrektorem i kierownikiem artystycznym warszawskiego Teatru Baj.

■ 30 czerwca w wieku 58 lat po długiej i ciężkiej chorobie zmarł w Rabce **Zdzisław Rej** – aktor, reżyser, ciekawy twórca, a przede wszystkim barwna postać lalkarskiego świata. Absolwent Wydziału Sztuki Lalkarskiej PWST w Białymstoku, związany z teatrami: Kubuś w Kielcach (1974–77), Teatrem im. H.Ch. Andersena w Lublinie (1981–83), Białostockim Teatrem Lalek (1983–86), Teatrem Animacji w Jeleniej Górze (1986–89), Teatrem Animacji w Poznaniu (1989–1990), Lalki i Aktora w Łomży (1999–2002 i 2003–09) oraz Śląskim Teatrem Lalki i Aktora Ateneum w Katowicach (2002–03). W latach 1991–1999 był dyrektorem naczelnym i artystycznym lubelskiego Teatru im. Andersena.

„ANDERSEN” W NOWEJ SIEDZIBIE

Wszyscy lubelscy „Andersenowcy” pragną podzielić się informacją, że władze Lublina zdecydowały po 58 latach o zmianie siedziby Teatru im. H.Ch. Andersena. Cały proces przeniesienia teatru trwać ma około dwóch lat, jako że nowa siedziba – budynek byłego Domu Kultury Kolejarza i wcześniejsza siedziba Teatru Muzycznego – wymaga nie tylko remontu, ale i gruntownej przebudowy.

Pasja na całe życie

W Bielsku-Białej w wieku 89 lat zmarła **Irena Zitzman**, aktorka pierwszego zespołu Banialuki. Z bielskim teatrem lalek związała się w 1947 roku, jeszcze jako uczennica Liceum Technik Plastycznych. Pierwszy rok pracowała bezpłatnie; grała w przedstawieniach na scenie ucząc się lalkarstwa, ale też wykonywała lalki i dekoracje, była organizatorką widowni, kasjerką i pomocą do wszystkiego – w pionierskim okresie tworzenia teatru. Z czasem stała się jedną z czołowych aktorek, nagradzaną za wiele ról, z których do najbardziej znaczących zalicza te w *Żarcie Olszowieckim*, *Jasiu Szpaku*, *Pieśni Sarmiko*, *O Popie i jego parobku Jotopie*, a z późniejszego okresu – w *Turoniu* i *Żyrafie czy tulipan* Z. Poprawskiego, *Historii o ptaku Cis* J. Kulmowej, *Tajemniczej szufladzie* J. Wolskiego i *Sześciu Pingwinkach* B. Aprłowa. Irena Zitzman utożsamiana jest z bielską sceną lalkową, ale współpracowała też z katowickim Ateneum, Teatrem Baj Pomorski w Toruniu oraz Teatrem Lalek w Słupsku.

Była bardzo aktywna zawodowo, chętnie włączała się też w różnego rodzaju działalność społeczną, w szczególności współpracując z harcerstwem i ruchem amatorskim, a także pomagając adeptom zdobywać umiejętności zawodowe. Wiele lat była inspicjentem w teatrze, a także asystentem reżyserów. Jej praca była dostrzegana i honorowana; ma wiele nagród artystycznych i odznaczeń państwowych. Na emeryturę odeszła w 1982 roku, ale sprawy teatru lalek były jej zawsze bliskie. Chociaż wiek i choroba ograniczały jej aktywność, przez swoją córkę Izoldę starała się nie tracić kontaktu z teatrem lalek. Nie tak dawno, przy okazji jubileuszu Banialuki, mówiła: *Teatr to moje całe życie. Nawet teraz, na emeryturze, interesuję się tym co nowe w lalkarstwie. Oczywiście, teatr się zmienia. Ale to przecież naturalne – widz się zmienia, świat się zmienia, to i teatr nie może stać w miejscu. Ważne by zachował piękno i swoje podstawowe zadania; forma powinna ulegać ewolucji. Nie jestem przywiązana do parawanu i tradycyjnych lalek. Teatr musi się rozwijać. Przecież i my pół wieku temu nieustannie szukaliśmy czegoś nowego. To zapewniało rozwój. To także dzisiaj pozwala teatrowi dostrzymać kroku współczesności.*

Po 58 latach mamy – my z „Andersena” i nasi widzowie – nadzieję i szansę na profesjonalny budynek teatralny – z dużą, przestronną sceną, zaopatrzoną w sznurownię, kieszenie, zaplecze i garderoby, z amfiteatralną widownią na 250 miejsc, przystosowany dla osób niepełnosprawnych!

Arkadiusz Klucznik